

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Janitscharenwerbung.

„Südtiroler Heimat,“ glasilo južnotirolskih Nemcev v emigraciji, prinaša pod gornjim naslovom v svoji zadnji številki od 15. avgusta t. l. uvodnik, kjer čitamo med drugim sledeče:

„Bilo je v turški dobi. Takrat je pošiljal sultan svoja krdela po Donavi navzgor. Kadar so pridrela v kako vas, so jo opustošila in požgala, ubila može in zavlekla žene ter po vražjem načrtu odvedla otroke kristjanov kot plen. Za nje so ustanovili v turški deželi posebne šole, kjer so jih pod nadzorstvom mohamedanskih učiteljev poučevali v veri islama tako dolgo, da so postali najbolj srditi sovražniki krščanstva. V pohodih turških vojsk so bili leti najbolj hrabri in divji vojaki in kamor je stopila njih noga, tam, kakor poroča kronist, niti bilka ni več rasla.“

Janičarji prihajajo! Kadar je zadonel ta klic, se je vsa dežela tresla od strahu in groze. Ime janičarji je postalo krilatice za one, ki so se svoji narodnosti izneverili in postali najljutejši bojevnik v službi tujih gospodarjev.

Vedno zopet srečavamo v zgodovini poizkuse, ki imajo namen, odvzeti sinovom kakega naroda njih narodnost in iz njih napraviti sovražnike lastne domovine. Nobeden teh poizkusov še nikjer ni srečno uspel.“

Nato se omenja v članku usoda nemške mladine na južnem Tirolskem, katero Italijani po velikopoteznem načrtu in z uporabo ogromnih sredstev raznarodujejo. Potem beremo:

„31.000 nemških otrok, ki danes obiskuje južnotirolske šole, nima kljub svečanim obljubam nobenega pouka v materinskem jeziku.“

31.000 nemških otrok mora proti svoji volji in prisiljeno stopiti v tuje organizacije, kjer se vse, kar v tirolski zgodovini kaj pomeni, napada in ponižuje.“

Člankar razpravlja nato o raznih metodah poitalijančevanja v otroških vrtcih, kjer se otrokom prepoveduje tudi vsaka nemška beseda. Šola nadaljuje to delo. V njej se ne polaga toliko pažnje nato, da bi se razložili pojmi, ampak edino na mehanično deklamiranje v italijanskem jeziku. „Zakaj,“ pravi člankar dalje, „šola niti nima namena dati temeljite in obsežne izobrazbe, ki bi imela pouk v materinskem jeziku za pogoj, temveč služi le cilju, uvesti otroka čimprej v italijansko družbo, da izgubi vse vezi z domačo grudo. Zopet in zopet se povdarja, da se imajo otroci čutiti kot italijanska mladina. Zgodovina dežele se pači in dejanja najnovejše zgodovine, kot n. pr. svetovna vojna, se razlaga tako, da morajo otroci smatrati staro avstrijsko in nemško armado za sovražnika... Podob tirolske zgodovine kot Andreja Hoferja se sploh ne omenja ali pa v popačeni razlagi.“

To stalno vplivanje pa se ne razteza samo na šolske ure. Da bi dobili otroke popolnoma v svoje roke, jim prirejajo po šoli malce in v tej priliki je otrokom občevanje v nemščini strogo prepovedano. Včasih, kot v Kurtaču, pa učiteljica kar naroči, naj tudi doma ne govorijo nemški... Tako služi šola predvsem namenu, da bi se otrok ne mogel nikdar zavedati, da je Nemeč. Da postane iz otroka cel Italijan pa skrbijo organizacije Balille...“

Teoretiki poitalijančevanja so nešteto krat ugotovili, da bo imel njih uničevalni načrt samo tedaj izglede na uspeh, ako bodo v stanu pri izločitvi nemško vzgojene generacije pritegniti mladino popolnoma v območje italijanskega vpliva. Odtod tudi silni napor. Po šolskem zakonu leta 1923. gre linija ravno v smer, da se nemškemu otroku vzame prav vse, kar bi ga utegnilo še vezati na grudo roditeljev. Na njeno mesto stopa ustroj države, v katerega se včleni mladi človek in v katerem se mu zavestno vzame vsaka možnost seznaniti se s kulturo in miselnostjo

svojega naroda. V njem se celo vzgaja v nasprotnika svoje narodnosti.

Ne da se še dokazati, vkoliko imajo zaznamovati Italijani že dejanske uspehe, toda načrt obstoji. In nevarnost za mladino na južnem Tirolskem, ki mora brez pomoči, oprta na svoje last-

ne moči bojevati težko duševno borbo, je velika. Toda iz povezanosti z domačo grudo, ki je kot uči tisočletna zgodovina nemška, nastaja novo upanje, da se bodo vsi poizkusi, pa naj so še tako pretkano in še s tako velikimi izdatki izpeljani, končno vendarle izjalovili.

Dogodki v Španiji.

V Španski državljanski vojni odločitev po trenutnem položaju sodeč še ne bo kmalu padla. Uporniške čete generala Cabanella v Burgos imajo več ko polovico dežele trdno v svoji oblasti. Krvava tragedija se nadaljuje s srditimi in brezobzirnimi boji med obema nasprotnikoma. Človeške žrtve ne padajo samo v bitkah na bojnem polju, pobijajo se tudi vjeti in razoroženi nasprotniki v množicah. Minuli teden so uporniki naskočili mesti San Sebastian in Irun, bili pa so v ljuti borbi odbiti. Nato so se maščevali z bombardiranjem obeh mest. Medtem ko madridska vlada še vedno napoveduje skorajšno zmago svojih čet, naznajo uporniki, da bodo še ta teden vkorakali v Madrid. V splošnem pa se upaža, da se enih ko drugih polašča čimdalje večja utrujenost, čemur pa se ni čuditi, saj so dosedanje žrtve in razdejanja žalostne dovolj. Madridska vlada sama priznava, da imajo njene čete zaznamovati že preko 25.000 mrtvih in ranjenih vojakov.

Španski dogodki so resno zaposlili tudi diplomate vseh evropskih velesil. Leti si že cel mesec belijo glave, kako preprečiti razširitev španskih sporov na druge evropske države. V tej zvezi je treba omeniti predvsem akcijo francoske vla-

de, ki predlaga sklenitev pakta velesil za nevmesavanje v španske dogodke. Anglija podpira tozadevna stremjenja francoske vlade in zahteva popolno prepoved vsake intervencije v sedanjih španski državljanski vojni. Velika Britanija stoji na stališču, da je treba preprečiti izvoz orožja sprtim strankam v Španiji in onemogočiti tudi dobavljanja civilnih letal. Italija in Nemčija sta v principu istotako za sklenitev predlaganega pakta, imata pa še razne pridržke. Tako stavi Italija zahtevo, da ima francoska vlada prepovedati manifestacije francoskih levičarjev za madridsko vlado in onemogočiti finančno podporo teh krogov španski vladi. Podobno stališče zavzema tudi Nemčija, radi česar akcija za nevmesavanje ne more nikamor naprej. Že itak napet mednarodni položaj je poostiril incident, ki ga je nedavno doživela nemška ladja „Kamerun“ v španskih vodah. Ko se je „Kamerun“ vozila v Cadiz, da vkrca nemška begunce, so jo španske ladje vstavile in preiskale, nato se je morala ladja obrniti, ne da bi dosegla svoj cilj. Proti temu nastopu španskih vladnih ladij je Nemčija vložila v Madridu najostrejši protest in zahtevala takojšnje zadoščenje. Španska vlada na ta protest še ni odgovorila.

Horthy pri Hitlerju. Madžarski državni upravnik Horthy, ki se muči v Avstriji, je 22. avgusta posetil nemškega kanclerja Hitlerja v Obersalzburgu na Bavarskem. Od tam bo Horthy odpotoval na lov na Tirolsko, odtod pa na Koroško, kje namerava posetiti zveznega predsednika Miklasa v Vrbi ob Vrbskem jezeru. Govori se, da bo ob tej priliki prišel na Koroško tudi kancler Schuschnigg. Dasi se uradno povdarja privatni značaj Horthyjevih obiskov, pripisujejo politični krogi tem sestankom z ozirom na dogodke v Evropi veliko važnost.

Rost van Tonningen, ki je bil dodeljen avstrijski finančni upravi kot zastopnik Zveze narodov, je odstopil. Svoj odstop utemeljuje Rost van Tonningen s tem, da ima Avstrija solidno urejeno finančno upravo ter da je zato vsaka tozadevna kontrola zanaprej odveč.

Pred preukretom notranje in zunanje politike v Poljski? Poljska ima že dalj časa avtoritarni režim, kateremu načelujejo polkovniki, tovariši rajnega maršala Pilsudskega. Poljaki imajo sicer tudi svoj parlament ali sejm, s katerim pa večina volilcev, kakor pričajo dnevni politični dogodki, ni posebno zadovoljna. Ta nevolja širokih množic je prišla posebno do izraza ob priliki proslave 16letnice zmage nad rdečo armado pri Varšavi, ko je nad dva milijona kmetov po raznih krajih Poljske manifestiralo za demokracijo in razpis svobodnih volitev. Dalje zahtevajo kmetje zopetno zbliznanje z Čehoslovaško in se zavzemajo za tesno sodelovanje z Francijo. Nazaj hočejo imeti tudi svojega voditelja Witoša, ki živi na Čehoslovaškem v pregnanstvu, kamor je pobegnil pred vsemogočnimi polkovniki. V opoziciji proti polkovniški vladi se nahajajo tudi narodni demokrati, katerim istotako ljubimkanje sedajnega poljskega zunanega ministra, polkovnika Becka z Hitlerjevo Nemčijo ni pogodu. Leti prirejajo zadnje čase velika zborovanja, ki so očitno

naperjena proti Gdanskemu in Hitlerju. Gdansk je poljski in bo poljski — so klicali nedavno na enem teh shodov. V tej zvezi je treba omeniti obisk francoskega generalnega štaba Gamelina v poljski prestolnici.

Ruska armada se skoro podvoji. V Rusiji so s posebnim zakonom razširili vojno obveznost in vojaška služba se začne že z 19. namesto z 21. letom kakor doslej. Število rekrutov bo po novem zakonu naraslo od letnih 600.000 na en milijon, kar znači skoraj podvojitve mirovnega stanja vojske. V bodoče bo ruska vojska štela v mirovnem stanju 1.750.000 mož.

Nemirna Palestina. Šest mesecev se že bojujejo Arabci proti Judom in Angležem in četudi štejejo že nad 1000 mrtvih in ranjenih, od svojih zahtev po neodvisnosti Palestine ne mislijo nikdar odstopiti.

Bojevitost — narodno-socialistični vzgojni ideal. V prvi polovici meseca julija — meseca kongresov — je zborovalo tudi učitelstvo v hitlerjevski Nemčiji; vse učitelstvo mora biti namreč včlanjeno v narodno-socialistični zvezi učiteljev. Na tem zborovanju je bila prečitana tudi resolucija državnega voditelja te zveze, kjer se kot nov vzgojni ideal zahteva vzgoja človeka k bojevitosti. Z viharnim odobravanjem je bil sprejet ta vzgojni ideal narodnega socializma. Druga točka tega zborovanja je bila: podvig narodne socialistične zavednosti učitelstva. Vsak vzgojitelj se mora iz vse svoje notranjosti priznavati k narodnemu socializmu. Vsak učitelj v Nemčiji mora prepričevalno biti ne samo narodno-socialistični vzgojitelj, temveč političen vojak Adolfa Hitlerja.

800letnica stiškega samostana. Dne 15. in 16. avgusta so bile oči vseh vernih Slovencev uprte v Stično, ta lepi kotic Dolenjske, kjer so slovesno obhajali 800letni obstoj tamošnjega samostana belih menihov. Bil je to jubilej dela za ver-

ski, kulturni in gospodarski preporod slovenskega naroda, pri katerem so sodelovale tisočglave množice s svojimi voditelji na čelu. Krono vseh slovesnosti je nedvomno dosegla veličastna nočna procesija 8000 slovenskih mož in fantov, ki se je ure dolgo pomikala od samostana na grič Vinograd, kjer je bila za moše in fante slovesna ponočna maša in obhajilo, ki jo je daroval škof Rožman. Kdor je videl te nepregledne vrste, ki so strnjene romale na hrib, z zbranimi mislimi in pobožno sklonjenimi glavami, kdor je slišal te mladeniško sveže in od starosti raskave glasove, ki so zdaj v glasni molitvi, zdaj v ubrani pesmi prosili božjega blagoslova zase in za vse druge, temu bo slika tega čudovito lepega prizora trajno blestela v srcu. Lepoto te prisrčne nočne svečanosti so povečali še številni kresovi, ki so goreli po daljnih in bližnjih gričih. — Medtem ko se je procesija vila na hrib, so žene in dekleta na cerkvenem dvorišču ubrano prepevale nabožne pesmi, tako da je cela stiška kotlina odmevala od petja, godbe in glasne molitve.

O naših šolskih razmerah.

Slovenski kmet iz Vogrč nam o tamošnjih šolskih prilikah piše dobesedno sledeče: „Ko sem šel na Marijin praznik mimo šole v cerkev, sem zapazil, da je na naši šoli slovenski napis „Ljudska šola“ pobeljen in na novo napisano „Volkschule“. Nek hudomušnej pa pravi: Nekdo se je hotel s tem Hitlerju pokloniti in prikupiti. To sicer ni verjetno, ker je znano, da Hitler upošteva le take, ki so čiste nemške krvi in teh je tukaj prav malo. Bolj verjetno je, da je moral napis zato izginiti, ker je bila zunanost šole v nasprotju z njeno notranostjo: zunaj še slovenski napis, znotraj pri pouku večinoma nemško. Napis je bil nekaterim neljub opominjevalec, češ dajte nam tudi v šoli priložnost, da se naučimo materinega jezika. — V našo šolo zahajajo otroci, ki od doma govorijo vsi slovenski materin jezik razun kakih petih, ki so nemških, večinoma po vojski priseljenih starišev.

Kot verni Slovenci spolnujemo božje zapovedi in tudi četrto, ki zapoveduje spoštovanje in ljubezen do starišev in njihovega jezika. Ali mogoče Nemci ne delajo tako? Petdeset let že prosimo in zahtevamo po šolskih in občinskih zastopih, naj nam dajo oblasti tako šolo, v kateri se bodo naučili naši otroci slovensko in nemško. Gotovo se še spominjate na borbo naših vzglednih očetov, ki so svoje zahteve in pritožbe glede naše šole poslali na najvišja mesta na Dunaju. Le deloma se jim je ugodilo. Tako je dne

17. III. l. 1893. deželni šolski svet na migljaj ministrstva glede pouka na naši šoli odredil, da se ima prva štiri leta pouk vršiti v slovenščini, na daljna štiri leta pa v nemščini, pač pa ostanejo tri ure na teden slovenske tudi v teh letih. Na ponovno našo pritožbo je najvišje upravno sodišče na Dunaju dne 11. X. l. 1911. priznalo upravičenost naših zahtev.

In kako sliko nam kaže danes naša dvorazredna šola? Zadnja štiri leta, v drugem razredu otroci sploh ne slišijo več slovenske besede. Koliko pa je še slovenskega v prvem razredu, o tem se stariši lahko prepričamo, ako pogledamo šolske spise naših otrok in njih znanje slovenščine. Radi trdijo naši nasprotniki: Saj so ljudje s tako šolo zadovoljni. To so pač puhli izgovori. In če v ponemčenih krajih nihče ne zahteva slovenskega pouka, pravijo: Sami nočejo. Mi pa tukaj že petdeset let zahtevamo slovenski in nemški pouk, pa ga ne dobimo.

Danes pa vprašamo, kdo je napravil samo nemški napis na naši šoli in na čigav ukaz? Ali krajevni šolski svet nima pri tem nobene besede? Ali tisti, ki šolo vzdržujejo in plačujejo, nimajo pri šoli drugih pravic razen dolžnosti, da za šole plačujejo? Po božji, naravni in državni postavi imamo pravico zahtevati šolo, v kateri se bodo naši otroci naučili obeh jezikov v deželi: materinega slovenskega in sosedovega nemškega. Dajte nam, kar nam gre! Zato zahtevamo na naši šoli nemško-slovenski napis, saj je šola po postavi dvojezična, ali vsaj biti bi morala. Ali pa se je odstranil slovenski napis, ker se hoče odstraniti tudi zadnja slovenska beseda iz šole? Nismo še izgubili upanja v pravično rešitev naših upravičenih zahtev.

DOMAČE NOVICE

Št. Jakob v Rožu. (Dijaki, gasilci.) Okoli Velike Gospojnice so nas posetili slovenski koroški dijaki. Nad 70 jih je bilo, samih čvrstih naših fantov. Imeli so pri nas običajne verske dneve. Fara se je divila njihovemu vzglednemu obnašanju v cerkvi in vasi, ljudstvo jih je z veseljem sprejemalo pod svojo streho in jim nudilo pristnega slovenskega gostoljubja. V soboto pa so se dijaki poslovili od Št. Jakobčanov s prav lepo dijaško prireditvijo. Igra „Izgubljeni sin“ je morala žal vsled nenadnega obolenja glavne igralka odpasti, zato pa so dijaki nastopili v govorih, deklamacijah, recitacijah, domači fantje pa s tamburaškimi instrumenti, h koncu pa se je še vršil prizor „Zaprisega koroških študentov“, v kate-

rem nastopajo naši voditelji Einspieler, Treiber, Slomšek, Jarnik i. dr. ter budijo narod k zvestobi za Boga in rod. Prizor se je vršil pod milim nebom in je bil zato tem učinkovitejši in naravnost. Bil je zelo dostojen zaključek dijaških dnevov v Št. Jakobu. — Dan navrh je imela domača požarna bramba lepo svečanost. Načelnik brambe g. Janko Čuden je izročil ob sviranju gasilske godbe šestnajstim velezaslužnim bramborcem častne kolajne in diplome, ki jih je podelil našim gasilec-koreninam g. dež. glavar. Do solz ginjeni so sivolasi naši očaki sprejeli lepo priznanje, medtem ko jih je strumna četa mladih gasilcev pozdravila s pozor-nastopom. Svečanosti se je udeležila velika množica domačinov, ki je z največjim zanimanjem sledila izredni svečanosti. Nato se je vršila veselica na vrtu Dobernikove gostilne v Lešah. — V nedeljo 16. t. m. se je na Petelinu v Karavankah zgodila težka nesreča. Po planike sta se podala v nevarno goro, ki je znana po svoji krušljivi skali, dva mlada fanta, zašla previsoko v skalovje ter strmoglavila v prepad. Našli so ju smrtno poškodovana v vznožju gore, ki je zahtevala že toliko žrtev.

Sele. (Razne nevice.) Marsikdo si je morda mislil, da smo se mi Selani, že znebili onega štirinogatega medveda, ker je bilo že slišati po časopisnih poročilih, da so zadnjega medveda ustrelili hrabri krajski lovci, toda moti se, kdor si tako misli, kosmatinec se je letos zopet vrnil k nam in si parkrat dovolil, oriroma privoščil mastno pojedino. Pastirju Cirilu na Kobelski planini pa se je dal tudi videti in je stem dokazal, da je on res pravi štirinogati ovčji tat. Pred kratkim je kupil na prisilni dražbi Roblek Urh, pd. Gros, Pušelčevo posestvo za S 14.000. Morda je kriv tega, da je iz postavljena družina na milost in nemilost usodi, le strašni ubijalec človeških bitij, demon alkohol in tiste nesrečne karte, katere si je izmislil sam vrag in pa seveda tudi strašna kriza, ki tlači posebno nas gorske kmete. Pri znanem Kališniku na Šajdi je nastopil novi posestnik Janez Olip ter pričel sam voditi gospodarstvo in gostilno, ki kaže biti prvovrstna in obenem domača. Poset te hiše, oziroma te gostilne se priporoča vsem hribovcem in vsem onim, ki prihajajo v Sele na obiske ali pa na odih. Zadnji čas je izbruhnila pri nas, sicer le še v enem slučaju difterija (davica). Upamo, pa da se ne bode preveč razširila in da ne bo zahtevala preveč žrtev. Z letino se ne moremo preveč hvaliti, ker je vse le polovično obrodilo. Bomo pač zopet navezani na državno podporo, ker si kupiti ne moremo in to radi premalenkosti zaslužkov.

PODLISTEK

Dr. Ivo Česnik:

Črnošolec.

(6. nadaljevanje.)

Tako je molila. In zdelo se ji je, da je Marija priklonila svojo glavo in se ji nasmehnila z blaženim rajskim nasmehom. V srcu je čutila lahkoto in prepričana je bila, da bo uslišana.

Prehladila se je tiste dni in začutila v prsih veliko bolelost, da je komaj hodila po dolgih belih cestah proti domu. Doma je pa legla; prišla se je je pljučnica.

Stregla ji je sestra, stregel ji je Štefan in pogosto jokal ob njeni postelji, ker je ljubil mater, najbolj ljubil izmed vseh bitij na širni zemlji.

„Nič ne jokaj, Štefan! Rada umrem, da se le ti vrneš.“

Neprijetne so bile te besede za občutljivo sinovo srce.

„Ne umrjete, mati, ne! Ne smete umreti.“

„A če umrjem, Štefan, izpolni željo rajnega očeta! Misli name, ki sem te v bolečinah rodila, čula pri tebi v detinstvu, ti stregla ob vsaki boleznini, ki ti hočem le srečo!“

Bolnica je težko dihala in molila, jagode so neprestano polzele med prsti in ustnice so se v bolestiti premikale in pogovarjale z Bogom.

Prišlo je hujše. Starko je jel zapuščati spomin in v glavi se ji je blelo.

Tedaj jo je obiskala Cilka. Izprositi je hotela blagoslova sebi in Štefanu. Mati Barba jo je gledala, Cilka je pa stala boječje poleg postelje, in Štefan je na drugi strani ob vzglavju motril bolnico s prosečim pogledom. Zaplamtele so tedaj starki upadle oči, ozrla se je na dekle in na sina, se vzravnila pokonci in mahala z rokami.

„Proč, proč odtod! Ti si kriva. Ti si kriva sramote in trpljenja mojega. Proklinjam te. Ne, ne, on se vrne... Če ne, tudi on — proklet!“

Dekle je trepetalo ob teh strašnih besedah in Štefan se je tresel, mati Barba pa je padla v nezavest. Nesrečni sin jo je budil, budilo jo je uboga dekle, zmviala sta jo z vodo, a Barba je ležala kot mrtva. Prihitela je njena sestra in jo dramila in klicala. Mati se je prebudila, a neprestano bledla, klicala Štefana, mahala z rokami in hotela vstati, pa ni mogla. Ko ji je sin obrisal potno čelo, ga je gledala z velikimi očmi, a ga ni poznala.

„Cilka, pojdi domov!“ je šepnil Štefan.

„Ti si potreben spanja, Štefan. Toliko noči že bdiš in le redko zapreš oči za kratek čas.“

„Dekle moje, ljubezen do matere je velika in premaga vso utrujenost.“

Cilka ga je pogledala z žalostjo in odšla. Tudi Štefan je odšel na vrt, sedel na klop in se zatopil v žalost. Ni dolgo premišljal svojih grenkosti, ko ga je vzbudil Gropa z odurnim, neprijetnim glasom.

„Dober dan, črnošolec! Kaj si tako zamišljen? Ali te peče vest?“

Stopil je k Štefanu in ga motril s svojimi skelečimi očmi. Z eno roko je držal kopačo, z drugo se je naslonil na plot in se smejal s tistim prezirljivim izrazom na ustih, ki je znak sovraštva.

„Gropa, pojdi po svojih opravkih!“

„A, a, ali si tako rad sam? Ljudje pravijo, da si brezverec, zapisan hudiču. V cerkev prideš zadnji, iz nje greš prvi. Ali se to spodobi? Pravijo, da si ti kriv materine boleznini. Zakaj si ušel iz črne šole? Ljubezen te je gnala, pa Cilke ne dobiš, naak. Moja bo, moja!“

„Gropa, ne laži!“

„Govorim, kar sem slišal, haha!“

„Ne reži se!“

„Haha, ali te peče vest, ker si mater pripravil na smrtno posteljo!“

„Izgubi se, sicer —“

Štefan je vstal in mu zapretil.

Gropa je skočil čez plot in zbežal po vasi.

Štefan je pogledal vso lepo dolino, blagoslovljeno in rodovitno kot paradiz in mislil na norčeve besede. Saj ni mogoče, da bi bili ljudje tako zlobni. Nikoli jim ni storil ničesar žalega; če ga je kdo vprašal za svet, mu je vselej rad postregel, prijazen je bil z ljudmi, kolikor je mogel. Seveda črnošolec je, in tega se je zavedal in vedel je, da ga gledajo postrani in zmigujejo z ramami. Zato se jih je zadnji čas izogibal, hodil svoja pota in ljubil samoto. In krstili so ga za brezverca in mu navalili na rame krivdo, ki je ne prenese mirno najhladnokrvnejši hudodelec.

„Morda pa ni res, in si je norec izmislil, ker me sovraži. Ne! Preneumen je, da bi si izmislil. Pogosto sem čutil poglede ljudi, ko sem šel skoz vas. Šepetali so si in kazali za meno. — A naj blebetajo, kar se jim ljubi! Ne briga me! Mati mi je zdaj vse, mati!“

Pri tej misli se je zganil in urno izgubil v hišo in stopil v bolničino sobo.

Materi Barbi se je še vedno mešalo. Molila je, se jezila, vpila in klicala Štefana, odganjala od sebe Cilko. Zdajzdaj jo je zgrabil grozen strah, da je trepetalo suho, uvelo telo in so punčice v veliki grozi iskale nečesa neznanega.

Tako je prišla polagoma noč, grozna in strašna noč. Marjeta, bolničina sestra, je dala Barbi zdravila; potem je odšla in ukazala Štefanu, naj jo pokliče, če bi bilo hujše. Črnošolec je ostal sam. Sedel je ob materinem vzglavju nepremično kot kip in ji brisal pot raz čelo. Na mizi je brlela medla svetilka in obsevala svete slike po sobi in zastore pri nizkih oknih.

Hudi kraj. (Krajnikovi materi v slovo.) Že pred tremi meseci smo jo spremili k večnemu počitku. Z njo smo pokopali kremenit krščanski značaj in trdno slovensko korenino. Ko se je rajna Neža pred štiridesetimi leti primožila h Krajniku, ki je bil predtem že dvakrat vdovel, se ni vstrašila težke naloge vzgajati otroke dveh mater in še svoje po vrhu. Toda vzgojila jih je v dobre in poštene kristjane. Tudi svojemu možu je bila vedno v oporo in ga utrjevala v krščanskih načelih. 40 let bo že tega, kar se je v Vobrah začel razvijati pogubonosni liberalizem, ki je kriv tolikega gorja med nami in našimi družinami. S silo in kamenjem so bili napadeni naši hudokrajski očetje, med njimi tudi stari Krajnik, a vzdržali so. Tedaj je vse občudovalo hrabrost naših mož in žen, med katerimi je bila tudi rajna Krajnikova mati. Ni hodila v nobeno šolo, izobrazilo jo je življenje in delo, vse svoje nazore pa je črpala iz nevenljivih verskih resnic. Zahajala je pogosto in rada v cerkev ter na božja pota, da si najde utehe za težke dni. Blag ji spomin!

Sinča ves. Dne 22. t. m. je umrl v Sinči vesi po daljši, težki bolezni preko mej koroške dežele znani veleindustrijalec Valentin Leitkeb v 81. letu svoje starosti. Rajni je ustanovil s svojo marljivostjo in dalekovidno podjetnostjo z malih početkov eno največjih lesnih podjetij na Koroškem. On je bil vesela duša, dober pevec in izboren šaljivec. Vsled svoje dobrosrčnosti, pravicoljubnosti in priprostosti je vžival v vseh krogih, zlasti pa med kmečkim ljudstvom in delavci resnično in vsesplošno spoštovanje. Najraje je z domačini občeval v slovenskem jeziku in na nemški ogovor je često odgovoril slovenski. Z zavednimi Slovenci je živel vedno v najlepših odnošajih. Sploh pa rajni človeka ni cenil po njegovi politični pripadnosti ali narodnosti, temveč po njegovem značaju. Blag spomin njegovi duši!

Grebini. Dne 15. t. m. je pičil gad v nos Vincenca Kocha, Kovačovega šoferja v Grebinju. Prvo pomoč mu je nudil domači zdravnik, nato so ga odpeljali v celovško bolnico, kjer je po štirih dneh popolnoma okreval.

Slovenski bogoslovci! Na Sveto Mesto roma-mo v torek dne 25. t. m. Popoldan istega dne se zberemo v žvabeškem župnišču. Samo ob lepem vremenu.

Pridite 13. septembra v Logo ves! To nedeljo priredijo domači in sosednji pevski zbori pod okriljem naše Prosvetne zveze pevski koncert. Vršni se na vrtu gostilne g. Mihe Schleicherja v Logi vesi z začetkom ob 3. uri pop. Nastopijo zbori iz Bilčovsa, Št. Ilja, Škofič, Rožeka in Loge vesi ter tamburaši iz Škofič, vmes govori

pozdravne besede g. prof. dr. Joško Tišlar. Vstopnina 50 g. V slučaju slabega vremena preložimo prireditev na naslednjo nedeljo ob isti uri. Odbor.

To in ono. Na Bodenskem jezeru se je te dni pripetila grozna nesreča. Čoln, v katerem se je odpeljala mati s peterimi od ene do pet let stari otročiči, je taval kmalu nato prazen po jezeru. Takoj se je ugotovilo, da je mati z vsemi svojimi otroci našla smrt v vodi. Vzroka nesreče še niso mogli pojasniti. — Na Koroškem imamo po zadnjem štetju od 15. avgusta 9248 brezposelnih, od katerih uživa 8889 brezposelno podporo. — Hotel „Kaiser von Oesterreich“ v Celovcu je bil zopet prodan in postane sedež deželne zavarovalnice. — Pravosodno ministerstvo je prepovedalo izvrševanje odvetniškega poklica dr. Pavlu Messiner v Celovcu. — Dne 23. avgusta so se na Flatnici vršili manevri med koroško in štajersko milico, katerim je prisotoval tudi vicekancler in vodja milice Baar-Baarenfels. — Olympijada v Berlinu se je slovesno zaključila preteklo nedeljo. Največ zlatih kolajn so prejeli Nemci, potem Amerikanci, Avstrija s 4 zlatimi, 6 srebrnimi in 3 bronastimi medaljami pa se nahaja na 11. mestu.

GOSPODARSKI VESTNIK

Rastlinska olja.

Novodobna zdrava prehrana jako priporoča uporabo olja, ki je za surovim maslom ena najboljših maščob. Olje se po svoji sestavi razločuje od drugih maščob in v marsičem presega živalske, n. pr. mast. Zato bi bilo dobro, da si to važno rastlinsko živilo malo natančneje ogledamo.

Rastlinska olja niso nič drugega, kakor tekočine z mnogo maščobe, ki jih pridobivamo na ta način, da iztisnemo semena in plodove nekaterih dreves, grmov in drugih rastlin. Zato so rastlinska olja najbolj čiste maščobe, ki zaležejo. Ker jih lahko zelo štedljivo uporabljamo, so tudi poceni. Seveda pridejo v poštev samo olja, pridobljena naravnim, mrzlim potem. Samo v takih so važne snovi kakor fermenti, lipoidi, lugaste in dopolnilne snovi. Olja, ki jih pa kuhajo in na razne načine čistijo, izgube mnogo hranilnih snovi, posebno fermente, ki pospešujejo presnavljanje, zato se čutijo v želodcu težka. Olj je cela vrsta, od najfinejšega olivnega

do navadnega repnega in lanenega olja. Izmed naših domačih vrst je zelo dobro makovo olje, ako je svetlorumene barve in milega okusa. Če pa je temno in gosto tekoče, je to znak, da je zadnji iztisek maka in ni posebno priporočljivo. Makovemu olju je najbolj podobno olje iz semen sončnic, ki se odlikuje tudi po tem, da je eno najlažje prebavljivih rastlinskih maščob. Ima tudi to prednost, da pozimi ne zmrzne. Laneno olje in olje iz repnega semena v kuhinji manj uporabljamo. Zaradi zdravilnih vrednosti pridejo bolj v poštev v zdravstvu, kot uspešen pripomoček pri raznih črevesnih obolenjih in kamnih. Se pa zelo rada in hitro pokvari, zato za domačo zalogo niso prikladna. Zelo dobro in tudi poceni je olje iz zemeljskih orehov, ki je tudi primerno za pripravljanje presne hrane. Izmed tujih olj pa je največ naprodaj sezamovo olje iz sezamove rastline, ki je doma v Vzhodni Indiji in Južni Afriki.

Najboljše, pa tudi najdražje je fino olivno olje, ki je naprodaj v najrazličnejših kakovostih, pa tudi mešanica z makovim oljem, oljem iz zemeljskih orehov in drugimi. Te mešanice sicer niso škodljive, vendar je pri njih težko dognati, če je olje čisto in pristno in kar je ravno tako važno, ali je bilo iztisnjeno mrzlo ali potom segrevanja. Ako hočemo, da nam olje res koristi kot prvovrstno živilo, nam ne sme biti vseeno, kakšno je. Zato ne zadostuje, ako zahtevamo kratko „namizno olje“ ali „olje za solato“. Tako lahko zagrešimo, da izdamo denar za malovreden izdelek. V takem primeru je boljše, če uporabljamo domačo slanino ali mast. Če le mogoče, kupujemo olje le v trgovini, kjer se zanesemo, da prodajajo dober in pristen ter mrzlo pripravljen izdelek.

Zelenjad, ki jo pripravimo z oljem namesto z mastjo, je zelo dobrega okusa. Ker traja kuhanje v olju le kratek čas, se živilo le malo spremeni, kar je tudi zelo važno. Tudi druga jedila, kakor n. pr. jajca na različne načine, pečen krompir in druge krompirjeve jedi pridobimo na okusu, če jih pripravimo z oljem. Pečenje in praženje živil v olju proizvaja tudi posebne okusne snovi, ki poživljajo tek.

Š. H.

Na vasi je zapiskala piščalka, v lagodnem vetru so se z gibale drevesne veje, ob gozdu je skovikala sova. Štefan jo je čul in prišla mu je na misel smrt. Ali že ne stoji poleg postelje, da zamahne s koso, da upihne luč življenja materi?

Zdrzil se je in plašno pogledal bolnico, ki je nemirno dihala in vzdihovala.

Čuj, ali ni nekdo potrkal na okno? Smrt!

— Smrt, stoj! Prizanesi materi! Kar hočeš, ti storim, le ne pokosi je, da ne navališ na mojo dušo velike krivde.

A ni bila smrt. Štefanov oče je potrkal in stopil skoz okno v sobo. Morda je prišel naznaniti svoji ženi zadnjo uro? Ne! Štefana je prišel obiskat. Sedel je na stol ob vznožju postelje in zrl nepremično v sina.

„— Dober večer, Štefan!“

Črnošolec je trepetal ob tem glasu in s strahom odgovoril: „Dober večer, oče!“

„— Ne boj se me, sin! Obiščem te kot prijatelj. — Kako se ti godi?“

„Slabo, oče! Mati umira.“

„— Vem, Štefan. A prišel nisem radi matere, radi tebe sem tu.“

In govoril mu je dolgo, nemara eno uro, morda dve, tri. Pokazal mu je pot svojega življenja in trpljenja, potne kaplje, prelite zanj, prečute noči, upognjeni hrbet, plešasto glavo, suhe, uvele roke. In nazadnje je vzdignil palec svoje roke in rekel: „— Zakaj sem te dal v šole? Zakaj sem garal in stradal? Štefan, vrni se, da moliš zame! Pogledj mater in se odloči!“ Roka je omahnila, pogled je splaval na bolnico, od nje nazaj na sina, in oče je naglo vstal in izginil za zastorom pri oknu tako tiho, kot je prišel.

V sobi je vladal velik mir. Motilo ga je le votlo bolniščno hropenje. Ura je enakomerno tiktakala, luč je brlela kot neka zlokobna moč, ki hrani v

sebi čuda. Štefan je pridržaval sapo in zrl neprestano v zastor, za katerim je izginil oče.

„Strašna noč! Bog se me usmili!“ je vzdihnil Štefan.

Cin, cin! je zabrnela šipa. Smrt!

V groznem trepetu je zrl na okno, lasje co mu vstajali pokonci.

„Smrt, prizanesi ji, ohrani jo!“

A ni bila smrt. Gropa je vstopil izza zastora, se smejal in sedel ob vznožju. Štefan se je za trenutek oddahnil.

„Dober večer! Kako se ti godi, črnošolec!“

„Čemu vprašaš? Slabo.“

In ponovil je vse zbadljivke, ki jih je govoril čez dan na vrtu, o brezverstvu, vragu in o krivdi materine bolezn. Črnošolec ga je gonil proč, vpil nad njim, mu pretil z volkodlakom, moro. Norec se mu je režal s škilečimi očmi, privzdigoval velike lopataste roke in se tolkel po kolenih.

„Saj pojdem, saj pojdem! Ti pa glej na svojo krivdo, haha, falot,“ je po dolgem obotavljanju dejal in odšel.

„Hvala Bogu, rešil sem se ga!“

Komaj je zašepetal te besede, so iznova zašlepetale šipe. Smrt!

Roke so krčevito prijele druga drugo, punčice so se v strahu svetile.

„Ne ubij mi matere, smrt! Vzemi rajši mene!“

A ni prišla smrt, logar Robert je vstopil povešene glave, žalostnih oči in sedel ob vznožju. Štefan je svobodneje dihal in motril prijatelja in ga vprašal, kaj hoče.

„Moja shujšana lica, s katerih je izginila rdečica, ti pričajo o moji bolesti. O njej sem ti prišel tožit, o nočeh brez spanja, o tožnih pohodih po gozdu.“

Dolga je bila povest o križani nesrečni ljubezni, o solzah, o srčnem boju, gorju in bridkostih.

Cin, cin! Kdo zopet trka? Ali nocoj ne bo miru? Smrt!

„Smrt, ne vzemi mi je! Stoj, smrt!“

A smrt ni več čakala. Mogočno je stopila v sobo, koščena in grozeča, z votlimi očmi. Njena glava je segala do stropa, njena levica do tal, v desnici je držala koso.

Štefan je padel na kolena in jecal:

„Prosim te, prizanesi, prizanesi! Kar hočeš, storim, le krivde ne navali na mojo dušo, krivde materine smrti!“

„Odpovej se Cilki!“

Okno je zašlepetalo, v sobo je stopila Cilka, neizmerno lepa kot angel, cvetoča kot roža. Prav tik Štefana se je postavila, da je pil opojni duh njenih ustnic, da je gledal njene čarobne oči, njen stas.

„Smrt, kaj zahtevaš od mene! Ne morem.“

„Tedaj sva zgovorjena.“

Zamahnila je, da z ostro nabrušeno koso pretrga materi nit življenja. Štefan je pogledal mater, svojo drago mater, ki je toliko pretrpela zanj, planil kvišku in zgrabil smrt za roko.

„Smrt, zahtevaj! Vse storim, da le mati ozdravi.“

„Na kolena pred Madono! Obljubi, da se odpoveš Cilki in se vrneš v samoto, če ozdravi mati.“

In Štefan je pokleknil in storil obljubo odpovedi. Dolgo je klečal in molil, in ko je vstal, ni bilo smrti nikjer. Ob postelji sta stala Robert in Cilka, roko v roki smehljajočih se obrazov. Takrat se je rodil v črnošolčevi duši odgovor na nikdar odgovorjeno vprašanje o sreči: Srečo nosi v srcu, kdor druge osrečuje iz nesebične, velike ljubezni.

(Dalje sledi.)

Beljakovina — nosilka življenja. Ne le v jajcih, tudi drugod se nahajajo beljakovine: v mladi travi in detelji, v žitu in v vseh tako zvanih močnih krmilih. Najbolj zanimivo pa je, da so beljakovine povsod tam, kjer je življenje. Meso in kri, to so beljakovine. V jajcu je beljak in je rumenjak beljakovina. V mladi rastoči rastlini je mnogo beljakovin. Isto v semenu, kjer je nastavek hodoče rastline. — Brez beljakovine življenja sploh ni in ne more biti. V krmi je beljakovina tista snov, ki daje „moč“. (Vsa močna krmila krmimo radi beljakovin, ki jih vsebujejo). Otroku in mladi živali je prisodila narava prvo in edino hrano mleko ki je bogato na lahko prebavljivih beljakovinah. Kmet, ki polaga svoji živini krmo, v kateri je dovolj beljakovin, ima krave, ki dobro molzejo, prašiče, ki hitro rastejo in se hitro debelijo, kokoši, ki pridno nesejo. Glavno vprašanje pri krmljenju je v naših razmerah: preskrba z beljakovinami. Le kdor v krmi poklada dovolj beljakovin, bo imel tudi uspeh v živinoreji. Kdor krmi živino zgolj s krmo, revno na beljakovinah, n. pr. s slamo in staro travo z negnojenih travnikov, s peso, repo, korenjem ali krompirjem, nikdar ne bo zadovoljen z uspehom. Seveda so tudi ta krmila potrebna, le da imajo bolj malo beljakovin v sebi. Čim več daš pese, repe, slame, krompirja, tem močnejše mora biti dodatno krmilo, ki naj vsebuje mnogo beljakovin. To je n. pr. ribja moka, razne tropine, otrobi, posneto mleko in žito. Najboljša in najcenejša beljakovina pa se nahaja v mladi detelji, lucerni in grahorci, v mladi travi z redno gnojenih travnikov, seveda tudi v raznih semenih, kakor zlasti v bobu, fižolu in grahu.

Lesna kupčija v svetu. Iz poročila Mednarodnega lesnega odbora je razviden položaj lesne industrije v raznih državah. V Angliji je poraba lesa radi povečanja stavbne delavnosti znatna. Tudi v Franciji se čuti izboljšanje. Belgija kaže od časa, ko je znižala vrednost franka, živahno delavnost, ki se javlja zlasti v naročitvi velikih množin hrastovih in bukovih pragov za železnice, blizu 250.000 kosov. V Holandiji je ostraka kriza radi slabe stavbne delavnosti. Madjarska ima ugodno konjunkturo in se je lanskega avgusta povečal za 11%. Italija je lanskega avgusta ukinita vsako stavbeno delavnost. Na Švedskem je domača poraba lesa majhna, tem bolj pa raste izvoz.

Pridelek koruze v Ameriki izredno slab. Kmetijsko ministrstvo Združenih držav je izdalo cenitev letine koruze, ki bo dala samo 1439 milj. bušljev (1 bušel je 27 kg) in bo tako najslabša letina od leta 1881 sem. Zaradi pomanjkanja krmil je bilo nujno potrebno zaklati velik del živine, kar bo imelo za posledico znaten dvig cen v jeseni. Tudi letina pšenice kaže slabo, enako slaba bo letina sadja, zelenjave in krompirja.

Tuji denar se plačuje na denarnem trgu: za 100 dinarjev 11.52 S, za 100 mark 214.87, za 1 angleški funt 26.82 S, za 100 lir 41.82 S, za 100 dolarjev 528.43 S, za 100 francoskih frankov 21.74 S. 100 zlatih šilingov velja 128 S.

Celovski trg. Živina: plemenske krave 0.80—1.—, klavne krave 0.50—0.65, pitani in plemenski prašiči 1.40—1.60, 2.—2.20 S za kg žive teže. — Žito: pšenica 38—40, rž 26—28, ječmen 22—24, oves 25, ajda 25, koruza 24—28 g za kg. Sladko seno 7—8, kisló 5, slama 4 S za meterski stot. Otsalo: grah 0.80—1.—, leča 0.80—1.—, fižol 0.30—0.40, krompir 0.15, kapus 0.15, goveja mast 3.20—3.80, sirovo maslo 3.20—4.40, prekajena slanina 3.20—5.20, sirovo slanina 2.40—2.80, svinjska mast 2.60—2.80, skuta 1.—, smetana 2.40—4.—, jajca 0.12, piščanci 2.—3.—, race 3.—3.20; drva, 30 cm, mehka 3 do 4, trda 4—5 S.

ZANIMIVOSTI

Pod angleškim imperijem sonce ne zaide. Pod angleškim cesarstvom ne zaide sonce. Človek bi mislil, da se s tem dejstvom ponašajo samo Angleži. Toda zadeva je malo drugačna. To dejstvo je dobro znano tudi prebivalstvu v kolonijah vseh barv, belemu, rumenemu in črnemu. To je dokazal profesor Sorabyi v svojem govoru pred izbranim občinstvom v Londonu. Pripovedoval je, kako je indijski podkralj lord Wellington priredil v Delhiju slavnostno večerjo, na katero je povabil tudi Indijce. Ti so se vabilu odzvali in prišli na obed v nenavadni obleki. Na glavi so nosili širok klobuk, običajen v vročih krajih, ki

ga rabijo mornarji, ki plujejo po morju v južnih deželah. Indijci so ponosno prikoralali v dvorano s klobukom na glavi. Neki angleški uradnik jih je opozoril, da to vendar ne gre. Spodobi se, da snamejo klobuk. Uradnik jih je tudi vprašal, zakaj vendar potrebujejo takšen klobuk proti soncu ponoči, ko sonce ne sije. Eden izmed Indijcev jim je odgovoril: Vi kot Angleži bi morali vedeti, da pod angleškim cesarstvom sonce nikdar ne zaide.

Konec nevarnosti strupenih plinov? Na Francoskem govore že nekaj časa o senzacionalnem odkritju podeželskega zdravnika dr. Delvalleza iz Courriera. Ta zdravnik trdi, da je odkril snov, ki je zadostuje ena sama kaplja na žepni robec, da zaščiti dihala pred vsemi strupenimi plini, ki so nam danes znani. Natančnejših podatkov o tej snovi ni, vendar pišejo o tem, da pripravljajo oblasti vse potrebno, da bo mogoče to snov v najkrajšem času dobivati po vseh francoskih lekarnah. Dr. Delvallez pripravlja tudi knjigo o svojem izumu, ki izide vsak čas.

Inserirajte v „Koroškem Slovencu“!

275 litrov krvi. Raymond Brieuse, ponočni nosač na pariškem Centralnem trgu, je rešil v teku zadnjih 12 let veliko bolnikov s tem, da je oddal za prelivanje 275 litrov lastne krvi. Do leta 1924 ni vedel ničesar o tem zaslužku. Neki zdravnik je nagovoril rdečeličnega korenjaka na cesti, ker je nujno potreboval kri za operacijo. Nosač je pristal in od tedaj oddaja skoro redno po 300 gramov krvi na dva do trikrat na teden. Vedno je vesel in zdrav. Pri kosilu popije steklenico rdečega vina, češ, da največ zaleže za kri. Samo enkrat je skoro omedlel, ker je moral v teku enega dneva postreči petorici bolnikov in oddal več kakor en liter in pol krvi. Takrat je moral počivati 15 dni. Vodstvo velike pariške bolnišnice je priporočilo ministru zdravstva nosača za red Častne legije.

Zgodovina vžgalic. Človek se je sicer že zelo zgodaj naučil delati ogenj po najrazličnejših načinih, toda do izumitve žveplenke je trajalo tisočletja. Šele v začetku 19. stoletja, l. 1812, je izumil Chance šibice, ki so se vžgale, če jih je pomočil v žvepleno kislino in ki so bile precej nevarne. Desetletja pozneje so jih nadomestile prve šibice na drgnjenje. V glavici so imele kemične snovi, drgnili so jih pa ob peščenem papir. Skoraj istočasno so izumili fosforne vžgalice, ki so jih pa zaradi njihove nevarnosti spočetka prepovedali. Šele 1845. so prišle spet v promet, a l. 1848. je izumil kemik Böttcher današnje varnostne vžgalice, ki so hitro izpodrinile vse druge.

Mussolinijev kip. Rimski Forum Mussolini bo kmalu sprejel velikanski kip, pred katerim bi se zdel pritlikavec tudi oni Rodski Kolos, ki se je nekoč štel med sedem svetovnih čudežev. Slednji je stal na otoku Rodu 56 let, dokler ga ni podrhl potres leta 224. pred Kr. Kolos je meril samo 36 m. Rimski kip, ki ga že drugo leto izdelujejo livarne v Buongirolamo, bo 90 m visok in tehtal vsaj 500 ton. Predstavljal bo Mussolinija v Herkulovi podobi, golega in z levjo kožo na plečih. Potreben denar je oskrbela po celi Italiji prirejena ljudska zbirka.

Dragoceno ptičje gnezdo. Blizu podružnice nemške državne banke v Bremenu je na nekem vrtu delavec, ki je obrezoval drevje, našel nepokvarjeno ptičje gnezdo. V gnezdu je opazil vse polno majhnih in drobčenih barvastih koščkov papirja, ki so bili silno spretno in umetno vdelani v gnezdo. Ti mali ptiči-stavbeniki tega gnezda so si za svoje stavbeno gradivo izbrali nemške tisočake, kateri seveda niso bili več veljavni in jih je nemška državna banka že uničila. Te koščke papirja, večje in manjše, so ptički lepo sestavili in povezali z volnenimi nitkami ter drugimi tkivi v trdno gnezdece. Delavec, ki je gnezdo našel, ga je podaril mali deklici, katera je imela redko veselje, da je lastnica gnezda, ki je sestavljeno iz tisočakov. Ptički so svoje gradbeno gradivo najbrž kar brezlično naročili iz bližnje državne blagajne, ki je svojčas cele kupe teh bankovcev dala uničiti. Sedaj menda to dragoceno gnezdo hrani banka.

Kar čuvaj ni mogel, je napravil pes. Redek primer umnosti je pokazal nedavno pes, ki je v neki zagrebški tovarni bil vsako noč na straži in s čuvajem redno obšel vsa tovarniška poslopja. Neko noč, ko sta čuvaj in pes že dokončala svoj običajni ogled, zaslišita v bližini močan krik. Dve ženski, nočni delavki, smrtni sovražnici, sta si zaradi nekkih ljubavnih zadev skočili v lase in se dejansko lotili druga druge. Ena je vzela celo nož v roke. Čuvaj stopi med nje, da bi ju razdružil, a ni uspel, čeprav je udrihal po njih s pasjim bičem. Pa glej! V trenutku, ko je ena visoko dvignila odprt nož, da ga drugi zasadi v telo, skoči pes — ime mu je bilo Rolf — z bliskovito naglico proti borilkama, pograbi tisto, ki je imela nož, za roke in ji iztrga nož. Pes je svojo nalogo dobro izvršil. Vesel in z nožem v zobeh je bežal v čuvajnico k svojemu gospodarju in se ni več brigal za žensko bitko, ki se je nazadnje po pasji zaslugi vendarle končala brez smrtne nesreče.

Žena-rabelj. V mestu Owensboru v ameriški državi Kentucky so imeli te dni pristno ameriško senzacijo. Nič manj nego 12 tisoč oseb, ki so taborile na prostem, v kolikor niso dobile stana v mestu, je obiskalo ta kraj, da prisostvujejo usmrtitvi nekega črnca, ki so ga bili obtožili posilstva in umora. Samo zavoljo zamorca pa bi gotovo ne prišlo toliko ljudi skupaj, če bi ne imela odločilne besede pri tej usmrtitvi ženska, šerifinja Florence Thompsonova, mati štirih otrok. Ta je imela tudi aktivno vlogo pri usmrtitvi sami, odprla je namreč vrata pod vislicami, skozi katera so donesli truplo. Prijatelji in sorodniki so jo zaman prosili, naj se te usmrtitve ne udeleži, posebno pa ne s takšno vlogo. Na vse te prošnje je odgovarjala stereotipno: „Črncem zasluži smrt.“

Po zobovju ga upajo najti. V neko ameriško trgovino je bil izvršen vlom in policaji so izrazili upanje, da bodo zločinca izsledili, in sicer s pomočjo znamenj, ki jih je pustil za seboj. Zločinec je namreč vgriznil kos sira in tam pustil sledove zob.

Pred nedavnim je neki profesor kemije na Harvard univerzi naredil stavo, da bo použil svojo srajco. V ta namen je isto razstopil v neki kislini, razdelil ali ločil tvarino, potem je pa bistvene stvari namazal na kruh ter vse skupaj použil. Stava je bila dobljena.

Mačkino maščevanje. V majhni vasi v poljskem vojvodstvu Kielcu je imel neki kmet mačko, ki jo je vedno mučil na vse mogoče načine. Te dni je mož legel na svojem vrtu v senco. To je mačka videla in kakor da je čakala samo na ta trenutek, se je tiho priplazila do njega in mu z nenadno besnostjo zasadila zobe v grlo. Z obupno močjo je mož poskušal, da bi se otresel pobesnele živali, a zaman. Sosed, ki so slišali njegovo grgranje, so prihiteli na pomoč, a tudi njim se je šele po dolgem naporu posrečilo, da so mačko odtrgali od grla. Kmet je tako hudo ranjen, da bo težko ostal živ.

Lepa kmetija.

Pungratnikova kmetija na Sv. Mestu se bo dne 15. septembra t. l. na dražbi prodala. Obsega 32 joh zemljišč, hiša in hlevi zidani, lep sadovnik. Cena S 10.490.—, najnižja ponudba S 7.500.—. Pri hiši je gostilna. Več se izve pri „Hranilnici in posojilnici v Žvabeku, pošta Pliberk. 52

Kmetija na prodeji

Blatnikova kmetija na Skarbini pri Grabštanju je iz proste roke na prodaj. Posestvo meri 14 oral in sicer 5 oral polja, 5 oral travnikov, 4 orale gozda in pašnikov.

Na posestvu se lahko redi 8 glav živine; polje je zelo rodovitno, vse zaokroženo in okoli doma ležeče. Poslopje je staro, a novo pokrito. Pri hiši je tudi domači mlin, ki ga je treba popraviti. Cena 9000 S. Polovica bi se morala izplačati, druga polovica lahko ostane na prvem mestu intabulirana.

Nadaljno se pogaja: Pd. Kajžer na Skarbini pri Grabštanju. 51